

بررسی ریشه های مفاسد اقتصادی در امور قراردادهای و مناقصات و راه های مقابله با آن

رضا امیری^۱، شهاب الدین شهردار^۲، قاسم رسولی مقدم^۳

1- کارشناسی ارشد مهندسی عمران، مهندسی آب- مهندسين مشاور توسعه

2- دانشجوی دکتری عمران، مهندسی و مدیریت ساخت- شرکت مهندسی سپاسد

3- کارشناسی ارشد مهندسی عمران، سازه های دریایی - عضو شورای اسلامی شهرستان آمل

r.amiri.amoli@gmail.com

خلاصه

قراردادهای کاری خصوصاً در پروژه های بزرگ عمرانی به نوعی جریان حیاتی و عامل اصلی اعتبار و موفقیت برند یک سازمان محسوب می شوند. این مهم و همراهی آن با مسائل مالی باعث ایجاد مشکلات و تبعات حقوقی- قراردادی متعددی برای شرکت هایی که بطور دائم با فرآیند انتخاب پروژه، ارزیابی، مناقصه و انتخاب پیمانکار در ارتباط هستند بیشتر ظهور و بروز پیدا می کند. هدف از این مقاله شناسایی زمینه های فساد اقتصادی در مناقصه های سازمانی است. پس از شناسایی و جمع بندی عوامل اصلی ایجاد مفاسد، از نظر نگارندگان، ضعف سازوکارهای نظارتی مهم ترین عامل شناخته شده است. اگرچه عامل ساختار رانت جویانه از نظر خبرگان و کارشناسان امر اهمیت کمتری نسبت به سایر عوامل دارد ولی در واقع فساد اقتصادی در مناقصه های سازمانی عملی رانت جویانه و روشی برای دستیابی به رانت هاست. سایر عوامل زمینه ساز نیز دستیابی به منابع رانت را تسهیل می نمایند. این عوامل هماهنگ با یکدیگر در نهایت موجب شکل گیری فساد در مناقصه های سازمانی را سبب می شوند.

کلمات کلیدی: فساد اقتصادی، رانت جویی، امور قراردادهای

1. مقدمه

فساد اقتصادی در سازمانهای هر کشوری شاید یکی از بیماریهای مزمن و در واقع قدیمی ترین جراحت نظام اداری تلقی گردد، چرا که پدیده ای همزاد دولت ها و سازمان ها است، یعنی از هنگامی که فعالیتهای بشری شکل سازمان یافته به خود گرفتند، فساد اداری نیز در نتیجه تعاملات درونی و تعامل بامحیط، از متن ساختار ظهور کرد. بی شک، با توجه به محدودیت منابع، نخستین مسئله و کلیدی ترین دغدغه مسئولان هر نظام اقتصادی بیشترین بهره گیری از منابع، و به تعبیر دیگر، تخصیص بهینه آن است [1]. به همین علت، تمامی تمهیدات و اقدامات با محوریت سیاست گذاری اقتصادی و در جهت اجرای این مهم انجام می شود. در این میان، فساد اقتصادی چالشی است که با اخلال در نظام اداری مخدوش شدن این مهم را در پی دارد. از زمانی که در جوامع گوناگون وظایف و اختیاراتی برای افراد پیش بینی شد و امکان تصمیم گیری در خصوص مسأله ای برای انسان هافراهم گشت، این پدیده در زندگی بشر ظهور پیدا کرد. فساد مالی، همزاد و فرزند نامشروع ایجاد محدودیت ها در خرید و فروش و ورود و خروج کالاهاست.

در طول تاریخ، پدیده فساد مالی گریبان گیر حکومت ها و سازمانها بوده است و مانع از دست یابی آن ها به اهداف عالی ای همچون: توزیع عادلانه فرصت های اقتصادی و درآمد، برقراری عدالت اجتماعی و افزایش رفاه عمومی، احقاق حقوق اشخاص ذی حق، ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی، محو انحصار طلبی و ایجاد نظام اداری سالم است. فساد مالی یکی از علل عمده فروپاشی سازمانها بوده است. با توجه به ویژگی های مختص انسان

¹ مسئول قراردادهای - مهندسين مشاور توسعه، پروژه هراز

² مسئول دانش- گروه مهندسی سپاسد، پروژه هراز

³ عضو اصلی - شورای اسلامی شهرستان آمل